KOMISIJA

ODLOČBA KOMISIJE

z dne 2. julija 2008

o shemi državne pomoči C 1/04 (ex NN 158/03 in CP 15/2003) Zloraba ukrepa pomoči N 272/98, regionalni zakon št. 9 iz leta 1998

(notificirano pod dokumentarno številko C(2008) 2997)

(Besedilo v italijanskem jeziku je edino verodostojno)

(Besedilo velja za EGP)

(2008/854/ES)

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti prvega pododstavka člena 88(2) Pogodbe,

ob upoštevanju Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru in zlasti člena 62(1)(a) Sporazuma,

po pozivu vsem zainteresiranim strankam, naj predložijo svoje pripombe v skladu z navedenimi členi [1], in ob upoštevanju teh pripomb,

ob upoštevanju naslednjega:

1. POSTOPEK

(1) Komisija je 21. februarja 2003 prejela pritožbo, ki jo je evidentirala pod referenčno številko CP 15/2003. v zvezi z zlorabo sheme regionalne pomoči hotelski industriji na Sardiniji, ki jo je Komisija odobrila leta 1998 v zadevi N 272/98.

(2) Z dopisom z dne 26. februarja 2003 (sklic D/51355) je Komisija zaprosila italijanske organe za pojasnilo. Z dopisom z dne 28. marca 2003 je Komisija soglašala s prošnjo italijanskih organov za podaljšanje roka za posredovanje informacij; informacije so bile naknadno predložene z dopisom z dne 22. aprila 2003 (sklic A/33012).

(3) Komisija se je 3. februarja 2004 v skladu s členom 88(2) Pogodbe ES odločila, da sproži formalni postopek preiskave o mogoči zlorabi ukrepa pomoči št. N 272/98. Odločitev o sprožitvi postopka je bila objavljena v *Uradnem listu Evropske unije* [2]. Komisija je pozvala zainteresirane stranke, naj predložijo pripombe.

(4) Z dopisom z dne 10. marca 2004 (sklic D/5172) je Komisija soglašala s prošnjo italijanskih organov za podaljšanje roka za predložitev informacij; italijanski organi so predložili pripombe z dopisom z dne 19. aprila 2004, ki ga je Komisija evidentirala 26. aprila 2004 (sklic A/32956).

(5) Z dopisom z dne 30. aprila 2004, ki ga je Komisija evidentirala istega dne, je Komisija prejela pripombe ene zainteresirane stranke, tj. prejemnika pomoči na podlagi sheme. Komisija ni prejela nobenih dodatnih pripomb pritožnika.

(6) Z dopisom s sklicno številko D/53359 z dne 13. maja 2004 je Komisija te pripombe posredovala italijanskim organom, s čimer jim je dala možnost odgovora.

(7) Italijanski organi se niso odzvali na predložene pripombe.

(8) 7. decembra 2004 je bil v Bruslju sestanek z italijanskimi organi.

(9) Z dopisom z dne 28. junija 2005, ki ga je Komisija evidentirala 30. junija 2005 (sklic A/35257), so italijanski organi predložili dodatne informacije.

(10) Komisija se je 22. novembra 2006 odločila, da popravi in razširi obseg preiskave; ta odločitev je bila objavljena v *Uradnem listu Evropske unije* [3]. Komisija je v njej pozvala zainteresirane stranke, naj predložijo pripombe.

[1] UL C 79, 30.3.2004, str. 4 in UL C 32, 14.2.2007, str. 2.

[2] UL C 79, 30.3.2004, str. 4.

[3] UL C 32, 14.2.2007, str. 2.

(11) Niti italijanski organi niti katera koli druga zainteresirana stranka se niso odzvali na popravek in razširitev obsega preiskave.

2. **OPIS UKREPA**

(12) V shemi pomoči št. N 272/98 so predvidene donacije za začetne naložbe v hotelsko industrijo na Sardiniji. Shema je regionalna, odobrena pa je bila leta 1998, ko je Komisija ocenila, da je združljiva s skupnim trgom na podlagi oprostitve iz člena 87(3)(a) Pogodbe ES ([1]).

(13) V shemi sta predvideni dve vrsti pomoči:

(a) zagotavljanje pomoči za začetne naložbe v obliki donacij in subvencioniranih posojil;

(b) v členu 9 regionalnega zakona št. 9 z dne 11. marca 1998 je določena pomoč za tekoče poslovanje v obliki subvencije za obresti v skladu s pravilom *de minimis*.

Ta odločba ne zadeva drugega dela sheme, ki je tukaj naveden le za razlago okoliščin.

(14) Ob priglasitvi sheme so italijanski organi predložili besedilo regionalnega zakona št. 9 iz leta 1998, vendar pa takrat niso poslali nobene izvedbene zakonodaje.

(15) Komisija je v odločbi o odobritvi sheme opisala ukrepe, kot sledi.

(a) Namen sheme je bil dodeliti pomoč za začetne naložbe v turističnem sektorju.

(b) Pomoč je bila v obliki donacij z intenzivnostjo pomoči do 40 % upravičenih stroškov in posojil pod ugodnimi pogoji za pokritje do 35 % upravičenih stroškov (subvencija za obresti bi lahko znižala referenčno obrestno mero do 60 %).

(c) V odločbi je bila izrecno navedena zaveza italijanskih organov, da bodo prilagodili intenzivnost pomoči, ko bo odobrena italijanska karta regionalne pomoči za obdobje 2000–2006.

(d) Trajanje sheme je bilo neomejeno; proračunska sredstva so bila v višini 2,6 milijona EUR za prvo leto izvajanja.

(e) Zahtevki za pomoč so morali biti predloženi pred začetkom izvajanja dela pri projektu.

(f) Pomoč v obliki subvencije za obresti bi bila lahko v nekaterih okoliščinah dodeljena za naložbo, izvedeno pred začetkom izvajanja prejšnjega regionalnega zakona št. 40 iz leta 1993. V skladu z zavezo italijanskih organov bi bila taka pomoč le *de minimis*.

(16) Potem ko je Komisija odobrila shemo, je regionalna vlada Sardinije sprejela odredbo (*decreto*) in številne odločbe (*deliberazioni*) za izvajanje sheme. Odredba št. 285 je bila sprejeta aprila 1999 ([2]), sledilo pa ji je več upravnih ukrepov, zlasti odločbi št. 33/4 in 33/6 z dne 27. julija 2000. Odločba št. 33/6 velja skupaj z odločbo št. 33/4 in je v njej navedeno, da je v nekaterih izjemnih primerih pomoč mogoče dodeliti, čeprav se je delo pri projektu začelo izvajati, preden je bil zahtevek predložen.

(17) Po sprejetju italijanske regionalne karte pomoči za obdobje 2000–2006 ([3]) so bile intenzivnosti pomoči iz sheme prilagojene. Z dopisom z dne 2. novembra 2000 (sklic A/39177) so italijanski organi obvestili Komisijo o izvedbenih ukrepih, ki so bili sprejeti kot del izvajanja ustreznih ukrepov, ki so potrdili:

(a) da so bile intenzivnosti pomoči prilagojene v skladu z zgornjimi mejami, ki se uporabljajo v skladu z italijansko regionalno karto pomoči za obdobje 2000–2006 (glej zlasti odločbo št. 34/73 z dne 8. avgusta 2000), in

(b) da je bilo načelo nujnosti pomoči upoštevano (glej zlasti člen 6 odločbe št. 33/4 z dne 27. julija 2000, v katerem je izrecno navedeno, da so stroški upravičeni, če nastanejo po predložitvi zahtevka za odobritev financiranja) ([4]).

(18) Na podlagi informacij, ki so jih predložili italijanski organi, je Komisija v dopisu z dne 17. maja 2001 ugotovila, da je Italija sprejela predlog o ustreznih ukrepih, in potrdila, da je bila shema zdaj usklajena s smernicami o nacionalni regionalni pomoči iz leta 1998 (v nadaljnjem besedilu: smernice 1998) ([5]).

([1]) Dopis Komisije z dne 12.11.1998, sklic SG(98) D/9547.

([2]) Decreto dell'assessore del turismo, artigianato e commercio del 29.4.1999, No 285 „Esecutività della Deliberazione della Giunta Regionale No 58/60 del 22.12.1998 come modificata dalla Deliberazione No 16/20 del 16.3.1999 che approva la direttiva di Attuazione prevista dall'Art. 2 della L.R. 11 marzo 1998 No 9 disciplinante: incentivi per la riqualificazione delle strutture alberghiere e norme modificative della L.R. 14.9.1993 No 40". Objavljeno v Uradnem listu regije Sardinija (BURAS), št. 14, 8.5.1999.

([3]) UL C 175, 24.6.2000, str. 11.

([4]) Priloga k odločbi št. 33/4 z dne 27. julija 2000, smernice za uporabo regionalnega zakona št. 9 z dne 11. marca 1998, člen 6, Upravičeni izdatki: „Odhodki, ki so omenjeni zgoraj, so upravičeni pod pogojem, da nastanejo po predložitvi zahtevka za pomoč."

([5]) UL C 74, 10.3.1998, str. 9.

(19) Shema je delovala na podlagi objavljenih razpisov, ki so pozivali zainteresirane stranke, naj predložijo zahtevke za pomoč v skladu z zgoraj navedenimi odločbami.

(20) Italijanski organi navajajo, da je bil prvi razpis, ki je pozival zainteresirane stranke, naj predložijo uradni zahtevek za financiranje na podlagi sheme (t.i. razpis 2000), objavljen leta 2001.

(21) Glede na informacije, ki so bile na voljo, je prvemu razpisu sledilo sprejetje naslednjih odločb:

— regionalna vlada je 31. januarja 2002 sprejela odločbo št. 3/24 in v njej predlagala začetni seznam prejemnikov pomoči v nekaterih sektorjih. Uporabljena so bila merila za izbiro, ki so navedena v odločbi št. 33/4 in podrobneje opredeljena v okrožnici z dne 21. novembra 2000;

— regionalna vlada je 16. aprila 2002 sprejela odločbo št. 12/17 ter v njej spremenila zgoraj omenjeni seznam prejemnikov in predlagala dodatni seznam;

— regionalna vlada je 18. julija 2002 sprejela odločbo št. 23/40 o sprejetju seznama projektov, upravičenih glede na razpis 2000;

— regionalna vlada je 7. februarja 2003 sprejela odločbo št. 5/38 in z njo odpravila napake v zvezi z nekaterimi prejemniki pomoči, ki so omenjeni v odločbi št. 23/40.

(22) V informacijah, predloženih 22. aprila 2003 (sklic A/33012, evidentiranih pri Komisiji 28. aprila 2003), italijanski organi na strani 13 navajajo, da so se „v interesu regije“ odločili „vključiti v razvrstitev nekatere tako imenovane ‚kritične‘ projekte (tj. projekte, ki so se začeli izvajati pred predložitvijo zahtevka za pomoč, vendar po začetku veljavnosti zakona z dne 5. aprila 1998)“. Zato je bila leta 2002 po njihovih navedbah pomoč dodeljena najmanj 28 naložbenim projektom, ki so se začeli pred predložitvijo zahtevka za pomoč, celotni znesek omenjene pomoči pa je bil približno 24 milijonov EUR.

3. RAZLOGI ZA SPROŽITEV POSTOPKA

(23) Komisija je ob sprožitvi uradnega postopka preiskave opozorila na dejstvo, da je v točki 4.2 smernic 1998 navedeno, da mora biti zahtevek za pomoč predložen pred začetkom izvajanja dela pri projektu.

(24) Komisija je tudi izpostavila, da je bila ta obveznost ponovljena v odločitvi iz leta 1998, v kateri se je Komisija navedla, da ne bo predložila nobenega ugovora glede sheme regionalne pomoči hotelski industriji v regiji Sardinija (ukrep pomoči št. N 272/1998).

(25) Čeprav je bilo v odločitvi Komisije navedeno, da so morali prejemniki vložiti prošnjo za pomoč pred začetkom izvajanja dela pri projektu, in čeprav so med izvajanjem ustreznih ukrepov po začetku veljavnosti smernic 1998 italijanski organi izrecno potrdili, da je bila obveznost upoštevana ([1]), so le-ti sprejeli več izvedbenih ukrepov, ki jih niso nikoli predložili Komisiji (zlasti odločbo z dne 22. decembra 1998 in odločbo št. 33/6 z dne 27. julija 2000) in v katerih so dovoljevali dodelitev pomoči za projekte, ki so se začeli pred datumom predložitve zahtevka, čeprav izjemoma in le v prvem letu izvajanja sheme na podlagi prvega razpisa za zahtevke. Komisija je zato zavzela stališče, da italijanski organi niso izpolnili obveznosti, ki so jim bile naložene z odločbo Komisije o odobritvi sheme, ali zahtev iz smernic o državni regionalni pomoči.

(26) Zato je Komisija menila, da bi bil lahko spodbujevalni učinek pomoči oslabljen, če noben zahtevek za pomoč ni bil predložen pred začetkom izvajanja dela pri projektu. To lahko kaže na primer zlorabe ukrepa pomoči št. N 272/98, ki je zajet v členu 16 Uredbe (ES) št. 659/99 (v nadaljnjem besedilu: Postopkovna uredba) ([2]), in Komisija je dvomila, da bi bila pomoč, dodeljena za naložbe, ki so se začele pred datumom zahtevka za pomoč, združljiva s skupnim trgom.

4. RAZLOGI ZA POPRAVLJANJE IN RAZŠIRITEV OBSEGA POSTOPKA

(27) Komisija je v prvi odločitvi o sprožitvi postopka preiskave svojo analizo osredotočila na dejstvo, da ni bila nikoli obveščena o ukrepih za izvajanje sheme. V odločitvi ni bila omenjena odločba št. 33/6.

(28) Vendar pa je pomoč, omenjena v odstavku 22, izhajala iz odločbe št. 33/6 in ne iz odločbe št. 33/4, kakor je bilo napačno navedeno v odločitvi o sprožitvi postopka z dne 3. februarja 2004.

([1]) Z dopisom z dne 25. aprila 2001, sklicna številka 5368 (ki ga je Komisija evidentirala kot A/33473). Glej odstavek 17.

([2]) Uredba Sveta (ES) št. 659/99 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES (zdaj člen 88), UL L 83, 27.3.1999, str 1.

(29) V odločitvi, s katero se je sprva sprožil formalni postopek preiskave, je bila tudi navedena zloraba odobrene sheme pomoči v smislu člena 16. Člen 16 se na splošno nanaša na primere, ko prejemnik odobrene pomoči to uporablja v nasprotju s pogoji odločbe o odobritvi individualne pomoči ali pogodbe o pomoči, in ne na primere, ko država članica spremeni obstoječo shemo pomoči z namenom uvajanja nove, nezakonite pomoči (člen 1(c) in (f) Postopkovne uredbe).

(30) Komisija je iz teh razlogov in da bi se izognila kakršnim koli mogočim nesporazumom, menila, da je treba popraviti in razširiti obseg preiskave ter pozvati Italijo in zainteresirane stranke, naj podajo dodatne pripombe.

5. PRIPOMBE ZAINTERESIRANIH STRANK

(31) Po objavi odločitve o sprožitvi formalnega postopka preiskave iz leta 2004 v *Uradnem listu Evropske unije* je Komisija prejela pripombe od naslednje zainteresirane stranke:

— Grand Hotela Abi d'Oru SpA.

Zainteresirana stranka je trdila, da je spodbujevalni učinek dejansko obstajal in da je bilo načelo nujnosti pomoči upoštevano.

(32) Zainteresirana stranka je iz naslednjih razlogov menila, da sta bila spodbujevalni učinek in načelo nujnosti pomoči v celoti upoštevana:

— najprej, zainteresirana stranka je pred začetkom dela zaprosila za pomoč na podlagi druge sheme regionalne pomoči, in sicer št. N 715/99 (zakon št. 488 iz leta 1992) ([1]). Prošnja je bila dvakrat odobrena, vendar pomoč ni bila dodeljena zaradi proračunskih omejitev;

— ker zainteresirana stranka ni prejela pomoči na podlagi tiste sheme, in ob upoštevanju dejstva, da so bili ukrepi za izvajanje regionalnega zakona št. 9 iz leta 1998 objavljeni v istem času (maj 1999), se je zainteresirana stranka odločila zaprositi za pomoč na podlagi sheme, ki je tukaj v postopku preiskave. Čeprav so se projekti že začeli izvajati, se je zainteresirana stranka zanašala na odobritev zahtevka na podlagi določb prvega izvedbenega ukrepa, odredbe št. 285/99, s katero je bila omogočena dodelitev pomoči za projekte, ki so se že začeli izvajati, pod pogojem, da so se začeli izvajati po začetku veljavnosti regionalnega zakona št. 9/1998 z dne 5. aprila 1998;

— zahtevek za pomoč, predložen na podlagi sheme pomoči, ki je zdaj v postopku preiskave, je le delno zadeval širši naložbeni projekt (upravičeni stroški prvotnega naložbenega projekta so znašali 10 500 000 EUR; upravičeni stroški, ki so zadevali zahtevek na podlagi sheme, ki je v preiskavi, so znašali 9 039 028 EUR);

— nepomembno je bilo, da je bil zahtevek za pomoč na podlagi sheme pomoči v preiskavi predložen po začetku izvajanja dela, saj je bil ta zahtevek zgolj vnovična predložitev istega zahtevka, ki je bil prej predložen na podlagi druge sheme regionalne pomoči in povezan z istim naložbenim projektom.

(33) Zainteresirana stranka je tudi trdila, da je bila pomoč nujna, navajajoč, da se ne bi odločila za tak naložbeni projekt, če javno financiranje ne bi bilo na voljo. Da bi začela izvajati naložbo pred dodelitvijo pomoči, se je zatekla h kratkoročnemu bančnemu posojilu.

(34) Komisija po objavi odločitve o popravku in povečanju obsega postopka ([2]) ni prejela nobenih dodatnih pripomb.

6. PRIPOMBE ITALIJE

(35) V odgovor na ocene Komisije v dopisu o sprožitvi postopka so italijanski organi predstavili tri glavne argumente v zvezi z obstojem upravičenih pričakovanj, spodbujevalnim učinkom pomoči in določitvijo praga *de minimis*.

Upravičena pričakovanja in spodbujevalni učinek

(36) Italijanski organi so v svojih stališčih zahtevali priznanje upravičenih pričakovanj in se tudi sklicevali na načelo pravne varnosti. Najprej so pojasnili, da je bil regionalni zakon št. 9 iz leta 1998 po mnenju prejemnikov pomoči v nekem smislu nadaljevanje predhodne sheme, regionalnega zakona št. 40 iz leta 1993, ki je v zadevnem času še vedno veljal in ki je neprekinjeno deloval (shema št. N 611/93, kakor je bila spremenjena z N 250/01). Zaradi tega predhodnega sistema so imeli prejemniki upravičena pričakovanja, da bodo lahko prejeli subvencije, ko bodo predložili zahtevke, ne glede na to, ali se je projekt že začel izvajati ali ne.

([1]) Dopis državi članici z dne 2. avgusta 2000, sklic SG(2000) D/105754.

([2]) UL C 32, 14.2.2007, str. 2.

(37) Italijanski organi so poudarili tudi, da so bili izvedbeni ukrepi sprejeti po tem, ko je Komisija odobrila shemo. Prvi tak ukrep, odredba št. 285 iz leta 1999, je bil sprejet 29. aprila 1999. V členu 17 te odredbe („prehodne določbe“) je navedeno, da so stroški, ki nastanejo po uveljavitvi zakona z dne 5. aprila 1998, upravičeni. Odredba je bila objavljena v uradnem listu regije Sardinija 8. maja 1999 ([1]).

(38) Italijanski organi so dodali, da je odredba št. 285 iz leta 1999 bila 27. julija 2000 razveljavljena z odločbo št. 33/3 z utemeljitvijo, da je bila nepravilna. Hkrati je regionalna vlada sprejela nove izvedbene ukrepe, ki so bili Komisiji priglašeni 20. septembra 2000.

(39) Italijanski organi so poudarili, da je ob sprejetju teh odločb 27. julija 2000 regija Sardinija morala upoštevati, da je objava uredbe št. 285/99 v uradnem listu ustvarila upravičena pričakovanja med prejemniki. Zato je bilo glede prvega razpisa za zahtevke odločeno, da bodo zahtevki za naložbene projekte, ki so se že začeli izvajati, odobreni v skladu s členom 9 regionalnega zakona št. 9 iz leta 1998. V odločbi št. 33/6, „Prehodne določbe za prvi razpis za zahtevke“, je bilo torej navedeno, da bi bili stroški, če so zahtevki predloženi kot odgovor na prvi razpis, izjemoma upravičeni do pomoči, če bi nastali po 5. aprilu 1998, to je po datumu začetka veljavnosti regionalnega zakona št. 9 iz leta 1998.

(40) Italijanski organi so poudarili, da je Komisija z dopisom z dne 17. maja 2001 (sklic D/52027) v okviru izvajanja ustreznih ukrepov sklenila, da je bila shema združljiva s skupnim trgom, po tem, ko je od italijanskih oblasti zahtevala, naj izvajajo člen 9 zakona št. 9 iz leta 1998 v skladu s pravili *de minimis* iz Uredbe (ES) št. 69/2001.

(41) Prav tako so pojasnili, da je po začetku veljavnosti odločbe z dne 27. julija 2000 praktično izvajanje sheme zahtevalo, naj se zahtevki za pomoč, ki so bili predloženi pred objavo prvega razpisa, znova predložijo v novi obliki.

(42) Italijanski organi so ponovili, da je spodbujevalni učinek dejansko obstajal, saj so bile donacije potrebne za poravnavo bančnih posojil za obdobje med nastankom stroškov in plačilom pomoči.

(43) Nazadnje, italijanski organi so navedli, da so morali prejemniki izbrati referenčno shemo regionalne pomoči, saj jim ni bilo dovoljeno predložiti zahtevkov na podlagi drugih shem pomoči za isti projekt. Poudarili so, da sta se shema regionalne pomoči Sardinije, ustanovljena z regionalnim zakonom št. 9 iz leta 1998 (N 272/98), in shema regionalne pomoči na ravni države, ustanovljena z nacionalnim zakonom št. 488 iz leta 1992 (N 715/99), izključevali.

Določitev praga „de minimis“

(44) Italijanski organi so zatrdili, da je bilo načelo spodbujevalnega učinka upoštevano tudi v primerih, ko se je projekt začel izvajati pred predložitvijo zahtevka po členu 9 regionalnega zakona št. 9 iz leta 1998. Trdili so, da je bil del dodeljene pomoči pred predložitvijo zahtevkov zajet v pravilu *de minimis*. Del pomoči pod pragom 100 000 EUR, ki je bil dodeljen pred zahtevkom, je bilo treba obravnavati ločeno, upoštevali pa so se le stroški, ki so nastali pred tistim datumom, in ne celotni stroški projekta. Ti premisleki so veljali za 12 od 28 projektov.

(45) Po obvestilu o popravku in razširitvi postopka ni bilo prejetih nobenih dodatnih pripomb.

7. **OCENA UKREPA**

Državna pomoč v smislu člena 87(1) Pogodbe ES

(46) V oceni sheme št. N 272/98 je bilo ugotovljeno, da je ukrep temeljil na državni pomoči v smislu člena 87(1) Pogodbe ES, saj je zadostil vsem merilom, ki so bila tam določena.

(47) Z ukrepom se zagotavlja gospodarska prednost posebni kategoriji prejemnikov z zniževanjem njihovih običajnih stroškov. Prednost je dodeljena z državnimi sredstvi in bi lahko izkrivljala konkurenco, saj krepi finančni položaj nekaterih podjetij v primerjavi z njihovo konkurenco. Ker lastniki hotelov v različnih državah članicah tekmujejo v privabljanju turistov, bo podpora turističnemu sektorju po vsej verjetnosti vplivala na trgovino znotraj Skupnosti ([2]).

([1]) Bollettino Ufficiale della Regione Sardegna (Suppl. Straordinario No 3 al Bollettino Ufficiale No 14 dell'8 maggio 1999).

([2]) Komisija je, na primer, s spletnim iskanjem ugotovila, da je Grand Hotel Abi d'Oru hotel s štirimi zvezdicami, ki ima 177 sob ter italijanske in tuje goste.

Zakonitost ukrepa

(48) Shema pomoči, ki je bila priglašena Komisiji in jo je ta odobrila po členu 4(3) Uredbe (ES) št. 659/99, pomeni državno pomoč v smislu člena 87(1) Pogodbe ES.

(49) V smislu izvajanja ustreznih ukrepov je bila v odločbi št. 34/73 prilagojena intenzivnost pomoči novim zgornjim mejam regionalne karte pomoči, s čimer je bila zagotovljena združljivost s smernicami 1998, medtem ko je bila z odločbo št. 33/4 zagotovljena skladnost z načelom spodbujevalnega učinka; Komisija je zato sklenila, da ti odločbi nista dodali nikakršnega novega elementa predhodno odobreni shemi pomoči, to je shemi št. N 272/98.

(50) Komisija zavzema stališče, da je bila s prehodnimi določbami, ki so bile uvedene z odredbo št. 285 iz leta 1999, morda spremenjena shema, ki jo je Komisija prvotno odobrila. Komisija se ni nikoli opredelila glede tega izvedbenega ukrepa, vendar dopušča, da ni nikoli veljal, saj je bil razveljavljen z odločbo št. 33/3.

(51) Shema št. N 272/98 je bila 27. julija 2000 znova spremenjena s sprejetjem odločb št. 33/4 in 33/6. Kot je pojasnjeno zgoraj (v odstavkih od 16 do 21), je bil z odločbo št. 33/6 spremenjen priglašeni ukrep, kar pa ni bilo združljivo s pogoji odločbe Komisije za odobritev pomoči.

(52) Kot je pojasnjeno v odstavku 38, italijanski organi navajajo, da so uradno obvestili Komisijo o teh izvedbenih ukrepih kot del izvajanja ustreznih ukrepov.

(53) Komisija zavzema stališče, da italijanski organi niso priglasili odločb, omenjenih zgoraj, in da so kot del izvajanja ustreznih ukrepov obvestili Komisijo, da se z odločbo št. 33/4 zagotavlja skladnost z načelom spodbujevalnega učinka. Med izvajanjem pa niso obvestili Komisije o odločbi št. 33/6 ter so tako kršili člen 88(3) Pogodbe ES in obveznost sodelovanja po členu 10 Pogodbe ([1]).

(54) Shema pomoči, ki se je zatem izvajala po zgoraj omenjenih izvedbenih določbah, je posledično v nasprotju s prvotno odločbo Komisije o odobritvi.

(55) Projekte pomoči, ki so se začeli izvajati pred predložitvijo zahtevka za pomoč, je zato treba šteti za nezakonite.

Združljivost

(56) Dvomom o združljivosti, ki jih je Komisija izrazila v dopisih z dne 3. februarja 2004 in 22. novembra 2006, s katerima je bil sprožen uradni postopek preiskave, niso nasprotovali niti italijanski organi niti zainteresirana stranka. Komisija zato potrjuje svojo oceno, ki jo je mogoče povzeti, kot sledi.

(57) Kot je bilo pojasnjeno, se je najmanj 28 projektov začelo izvajati takrat, ko niso bili upravičeni do pomoči na podlagi sheme.

(58) V smernicah 1998 se zahteva, da mora biti zahtevek za pomoč predložen, preden se projekt začne izvajati.

(59) Ta obveznost je bila ponovljena v odločbi Komisije iz leta 1998, v kateri Komisija ni vložila nobenega ugovora glede sheme regionalne pomoči hotelski industriji na Sardiniji (N 272/1998); v tej odločbi je izrecno navedeno, da so morali prejemniki pomoči zaprositi za pomoč pred začetkom izvajanja dela pri projektu.

(60) Poleg tega so italijanski organi v smislu izvajanja ustreznih ukrepov, ki je sledilo začetku veljavnosti smernic 1998, predložili odločbo št. 33/4 z dne 27. julija 2000, v katere členu 6 je izrecno navedeno, da so stroški upravičeni, če nastanejo po predložitvi zahtevka za pomoč.

(61) Načelo nujnosti pomoči je splošno načelo, ki ga priznava Sodišče v sodbi v zadevi *Philip Morris* ([2]), in je nedvoumno bistven premislek, ko je treba določiti, ali so naložbe, ki jih izvajajo podjetja, upravičene do pomoči po smernicah 1998. V zgoraj omenjeni odločbi Komisije in smernicah je navedeno, da mora biti zahtevek za pomoč predložen, preden se delo pri projektu začne izvajati.

([1]) „Države članice sprejemajo vse ustrezne ukrepe, splošne ali posebne, da bi zagotovile izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz te pogodbe ali so posledica ukrepov institucij Skupnosti. Tako olajšujejo izpolnjevanje nalog Skupnosti. Vzdržijo se vseh ukrepov, ki bi lahko ogrozili doseganje ciljev te pogodbe."

([2]) Zadeva 730/79 *Philip Morris Holland BV proti Komisiji* (1980) Recueil 2671, odstavek 17: „posledično bi bilo državam članicam dovoljeno, da opravijo izplačila, ki bi izboljšala finančni položaj podjetja, ki prejema pomoč, ne da bi bila nujna za dosego ciljev iz člena 92(3)".

(62) Italijanski organi trdijo, da je sistem, ki deluje v Italiji, ustvaril upravičena pričakovanja, da bo donacija na razpolago le na podlagi predložitve zahtevka, ne glede na to, ali se je projekt že začel izvajati ali ne.

(63) Komisija ne more sprejeti tega argumenta, saj se z odločbo o odobritvi sheme regionalne pomoči, ki se preiskuje, zahteva, naj se zahtevek za pomoč predloži pred začetkom izvajanja dela pri projektu.

(64) Odločba št. 33/6 ni bila posredovana Komisiji, dokler ni bila vložena pritožba. Komisiji je bila poslana z obvestilom št. 5245 z dne 22. aprila 2003 med postopkom po pritožbi (CP 15/2003). Argument upravičenih pričakovanj, na katerega so se sklicevali italijanski organi, je nesprejemljiv, ker Komisija italijanskim organom ali kateri koli drugi zainteresirani stranki ni posredovala nobenih natančnih zagotovil, da bi lahko upravičeno pričakovali, da ta pogoj ne bo veljal. „V skladu z ustaljeno sodno prakso velja, da lahko pravico do varstva upravičenih pričakovanj uveljavlja vsak posameznik, ki se znajde v položaju, v katerem je jasno, da je uprava Skupnosti povzročila upravičena pričakovanja … Vendar se nihče ne more sklicevati na kršitev načela varstva upravičenih pričakovanj, če mu uprava Skupnosti ni posredovala natančnih zagotovil“ ([1]).

(65) Komisija niti ne more sprejeti argumentov, ki so jih predložili italijanski organi, glede na katere je spodbujevalni učinek obstajal, če je prejemnik zaprosil za pomoč pred začetkom izvajanja dela pri projektu na podlagi drugačne sheme regionalne pomoči.

(66) Komisija zavzema stališče, da spodbujevalnega učinka ni mogoče prenašati z ene sheme na drugo in da dejstvo, da je podjetje vložilo zahtevek po eni ali drugi shemi, ne more biti sprejeto kot primer upoštevanja načela spodbujevalnega učinka. Italijanski organi so sami poudarili (glej odstavek 43), da prejemnik pomoči ne sme predložiti več kot enega zahtevka za isti projekt po različnih shemah pomoči ter da se shema regionalne pomoči Sardinije, ustanovljena na podlagi regionalnega zakona št. 9 iz leta 1998 (N 272/98), in shema regionalne pomoči, ustanovljena na podlagi nacionalnega zakona št. 488 iz leta 1992 (N 715/99), izključujeta.

(67) Komisija tudi ne more sprejeti argumentov italijanskih oblasti, v skladu s katerimi spodbujevalni učinek obstaja, ker so donacije potrebne za vračilo bančnih posojil za obdobje od nastanka stroškov do plačila pomoči. Dejstvo, da je gospodarski subjekt pripravljen začeti delati in vzeti posojilo za financiranje stroškov, nikakor ne kaže, da je pomoč potrebna za nadaljevanje projekta ali da ta pomoč zagotavlja spodbudo za začetek izvajanja projekta, ki se sicer ne bi izvajal. Ravno nasprotno, dejstvo, da je gospodarski subjekt pripravljen začeti delo in prevzeti finančno tveganje, povezano s projektom, brez predložitve zahtevka za pomoč po ustrezni shemi, kaže, da pomoč ni potrebna za spodbudo.

(68) Nazadnje, Komisija ne more sprejeti argumentov italijanskih organov glede pravila *de minimis*, saj se ni mogoče sklicevati na pravilo *de minimis*, da bi obšli obveznosti iz smernic, da je treba za zagotovitev načela spodbujevalnega učinka zahtevke predložiti pred začetkom izvajanja dela pri projektu. Vsota, ki jo je treba upoštevati, se mora nanašati na projekt v celoti in ne le na del, ki je bil dodeljen pred zahtevkom za pomoč. Komisija ne more sprejeti predloga, da bi morala začeto delo šteti za upravičeno po pravilu *de minimis* in ga s tem obravnavati zunaj okvira smernic. Poleg tega pri izračunu praga *de minimis* italijanski organi niso upoštevali projektov v celoti, pač pa je isti prejemnik lahko prejel pomoč *de minimis* iz drugih virov, in Komisija razume, da italijanski organi tega vidika niso upoštevali.

(69) Če povzamemo, Komisija zavzema stališče, da italijanski organi niso dokazali, da je bila pomoč dodeljena v skladu s pogoji odločbe Komisije o odobritvi. Tudi če bi to pomoč šteli za pomoč za tekoče poslovanje, je ne bi bilo mogoče šteti za združljivo. Po smernicah 1998 je pomoč za tekoče poslovanje v izjemnem primeru mogoče dodeliti regijam, upravičenim na podlagi izjeme po členu 87(3)(a) Pogodbe ES. Sardinija je bila upravičena do pomoči po členu 87(3)(a) v obdobju 1998–2006. Vendar razen pomoči *de minimis* na podlagi zadevne sheme ni bila odobrena nobena pomoč za tekoče poslovanje. Poleg tega niso italijanski organi predložili nobenega dokaza znotraj te preiskave, s katerim bi dokazali, da je bila pomoč upravičena zaradi svojega prispevka k regionalnemu razvoju ali zaradi svoje narave, niti niso dokazali, da je sorazmerna s pomanjkljivostmi, ki jih želi ublažiti.

([1]) Združeni zadevi T-132/96 in T-143/96, *Freistaat Sachsen in drugi proti Komisiji* (1999) Recueil II-3663, odstavek 300.

(70) Italijanski organi niso navedli nobenih razlogov, s katerimi bi dokazali, da bi bila lahko zadevna pomoč združljiva z drugimi določbami Pogodbe ES, pravili o državni pomoči, okviri ali smernicami.

(71) Komisija niti ni mogla opredeliti nobene druge podlage za odobritev pomoči. Kot je pojasnjeno zgoraj, ukrep ne izpolnjuje pogojev za izjemo po členu 87(3)(c) Pogodbe ES, v katerem je določena dodelitev pomoči za pospeševanje razvoja nekaterih gospodarskih dejavnosti ali nekaterih gospodarskih območij, kadar taka pomoč ne spreminja trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi. Izjeme iz člena 87(2) Pogodbe ES, ki zadevajo pomoč socialnega značaja, dodeljeno posameznim potrošnikom, pomoč za povrnitev škode, ki so jo povzročile naravne nesreče ali izjemni dogodki, in pomoč, dodeljeno nekaterim območjem Zvezne republike Nemčije, v tem primeru ne veljajo. Ukrepa ni mogoče obravnavati kot pomembnega projekta skupnega evropskega interesa ali ukrepa za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu Italije, kot je opredeljeno v členu 87(3)(b) Pogodbe ES. Ukrep ni namenjen pospeševanju kulture in ohranjanju kulturne dediščine, kot je določeno v členu 87(3)(d) Pogodbe ES.

(72) Komisija ima tako pomoč, ki je bila predvidoma dodeljena projektom, pri katerih se je delo začelo izvajati pred predložitvijo zahtevka za pomoč po shemi regionalne pomoči hotelski industriji v regiji Sardinija, ki jo je Komisija odobrila leta 1998 (N 272/98) in ki se uveljavlja z odločbo št. 33/6 v povezavi s prvim razpisom za zahtevke, za nezdružljivo s skupnim trgom.

(73) Ta ugotovitev o nezdružljivosti se nanaša na celotno pomoč, ki je bila dodeljena projektom, katerih upravičeni stroški so nastali pred predložitvijo zahtevka za pomoč, na podlagi izvedbenih ukrepov, ki so veljali ob predložitvi zahtevka, ki presega znesek pomoči *de minimis*, do katerega je bil prejemnik upravičen v zadevnem času in ki je bil izračunan v skladu s členom 2 Uredbe (ES) št. 69/2001.

8. **SKLEPNE UGOTOVITVE**

(74) Komisija ugotavlja, da je Italija nezakonito izvajala zadevno pomoč in kršila člen 88(3) Pogodbe ES.

(75) Komisija na podlagi svoje ocene sklepa, da pomoč, dodeljena zgoraj omenjenim projektom na podlagi sheme, imenovane „regionalni zakon št. 9 iz leta 1998 – zloraba pomoči N 272/98“, na podlagi prvega razpisa za zahtevke in odločbe št. 33/6, ne zadošča preskusom na podlagi smernic 1998. Ugotavlja, da je bila pomoč dodeljena nezakonito in da je nezdružljiva s skupnim trgom po členu 87(3)(a) in (c) Pogodbe ES.

(76) Ustaljena praksa Komisije v skladu s členom 87 Pogodbe ES je, da od prejemnikov nezdružljive pomoči, ki je bila dodeljena nezakonito, s čimer je bil kršen člen 88 Pogodbe ES, zahteva vračilo. Ta praksa se potrjuje s členom 14 Postopkovne uredbe.

(77) Italija mora zato sprejeti vse potrebne ukrepe, da od prejemnikov izterja pomoč. S tem namenom mora Italija zahtevati, naj prejemniki vrnejo pomoč v štirih mesecih od datuma priglasitve te odločbe.

(78) V členu 14(2) Postopkovne uredbe je navedeno, da vračilo pomoči na podlagi odločbe o vračilu vključuje obresti po primerni obrestni meri, ki jo določi Komisija. Obresti se plačujejo od datuma, ko je bila nezakonita pomoč na razpolago prejemniku, do datuma vračila.

(79) Obresti se izračunajo v skladu s poglavjem V Uredbe Komisije (ES) št. 794/2004 z dne 21. aprila 2004 o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES [1]. Komisija predlaga Italiji, naj od morebitnih prejemnikov pomoči na podlagi sheme zahteva vračilo pomoči vključno z obrestmi v štirih mesecih od datuma te odločbe, kot je navedeno v nadaljevanju.

(80) Komisija predlaga Italiji, naj zagotovi zahtevane informacije z vprašalnikom, ki je priložen v Prilogi k tej odločbi in ki ga sestavljata seznam zadevnih prejemnikov pomoči in jasna navedba načrtovanih ali že sprejetih ukrepov za takojšnjo in učinkovito vračilo nezakonite državne pomoči. Komisija zahteva od Italije, naj v dokaz, da so bili zoper prejemnike nezakonite pomoči sproženi postopki za vračilo nezakonite pomoči, v dveh mesecih od datuma te odločbe predloži vse dokumente (okrožnice, naloge za izterjavo itd.) –

[1] UL L 140, 30.4.2004, str. 1.

SPREJELA NASLEDNJO ODLOČBO:

Člen 1

Državna pomoč, dodeljena v skladu z regionalnim zakonom št. 9 iz leta 1998, ki jo je Italija nezakonito uveljavila v odločbi (*deliberazione*) št. 33/6 in prvem razpisu za zahtevke, je nezdružljiva s skupnim trgom, razen če je prejemnik pomoči predložil zahtevek za pomoč na podlagi sheme pred začetkom izvajanja dela pri začetnem naložbenem projektu.

Člen 2

1. Italijanska republika od prejemnikov izterja nezdružljivo pomoč, ki je bila dodeljena na podlagi sheme iz člena 1.

2. Vsoti, ki se vrne, se prištejejo obresti za obdobje od datuma, ko je bila dana na razpolago prejemnikom, do datuma njene dejanske izterjave.

3. Obresti se izračunajo na podlagi obrestnoobrestnega računa v skladu s poglavjem V Uredbe (ES) št. 794/2004 in Uredbe (ES) št. 271/2008 o spremembi Uredbe (ES) št. 794/2004.

4. Italijanska republika prekliče vsa neporavnana plačila pomoči na podlagi sheme iz člena 1 z dnem sprejetja te odločbe.

Člen 3

1. Vračilo pomoči, dodeljene na podlagi sheme iz člena 1, se izvede takoj in učinkovito.

2. Italijanska republika zagotovi, da se ta odločba izvede v štirih mesecih od datuma priglasitve te odločbe.

Člen 4

1. V dveh mesecih po priglasitvi te odločbe Italijanska republika predloži naslednje informacije:

(a) seznam prejemnikov pomoči na podlagi sheme iz člena 1, ki prikazuje celotni znesek pomoči, ki ga je na podlagi sheme prejel vsak posameznik. Zahtevane informacije se posredujejo z uporabo vprašalnika, ki je priložen v Prilogi k tej odločbi;

(b) skupni znesek, ki ga mora vrniti vsak prejemnik (glavnica in obresti);

(c) podroben opis že sprejetih ali načrtovanih ukrepov za uskladitev s to odločbo;

(d) dokumente, ki dokazujejo, da je bilo prejemnikom naročeno, naj vrnejo pomoč.

2. Italijanska republika Komisijo obvešča o napredku sprejetih nacionalnih ukrepov za izvajanje te odločbe, dokler se vračanje pomoči, dodeljene na podlagi sheme iz člena 1, ne konča. Na zahtevo Komisije takoj predloži informacije o že sprejetih ali načrtovanih ukrepih za delovanje v skladu s to odločbo. Prav tako priskrbi podrobne informacije o zneskih pomoči in obrestih, ki jih je prejemnik že vrnil.

Člen 5

Ta odločba je naslovljena na Italijansko republiko.

V Bruslju, 2. julija 2008

Za Komisijo

Neelie KROES

Članica Komisije

PRILOGA

Informacije glede izvajanja odločbe Komisije v zadevi C 1/2004

1. **Skupno število prejemnikov in skupni znesek pomoči, ki jo je treba vrniti**

1.1 Podrobno pojasnite, kako bo za posameznega prejemnika pomoči izračunan znesek pomoči za vračilo:

— glavnica

— obresti.

1.2 Kolikšen je skupni znesek nezakonite pomoči, dodeljene na podlagi te sheme, ki ga je treba vrniti (v bruto ekvivalentu donacije, cenah …)?

1.3 Kolikšno je skupno število prejemnikov, od katerih je treba izterjati nezakonito pomoč, dodeljeno na podlagi te sheme?

2. **Sprejeti in načrtovani ukrepi za vračilo pomoči**

2.1 Podrobno opišite že sprejete ali načrtovane ukrepe za učinkovito in takojšnje vračilo pomoči. Kjer je pomembno, navedite tudi pravno podlago za sprejete ali načrtovane ukrepe.

2.2 Do katerega datuma se bo vračanje pomoči končalo?

3. **Informacije glede posameznih prejemnikov**

V spodnji preglednici navedite podrobnosti za vsakega prejemnika, od katerega je treba izterjati nezakonito pomoč, dodeljeno na podlagi sheme.

Identiteta prejemnika	Skupni znesek pomoči, prejete na podlagi sheme (*)	Skupni znesek pomoči, ki jo je treba vrniti (*) (glavnica)	Že povrnjen skupni znesek (*)	
			Glavnica	Obresti

(*) V milijonih enot nacionalne valute.